

Holmes. L'escriptor nord-americà Nicholas Meyer se'n feu càrrec i va publicar-ho com "Elemental, Dr. Freud". Aquell relat va deixar astorats els sherlockians perquè explicava un episodi totalment ignorat de la vida del llogater del 221-B de Baker Street. Fins aleshores sabíem que —com contava "El problema final"— Holmes fugia del seu enemic Moriarty, el Napoleó del crim, però als Alps hi hagué una lluita a mort i Holmes desaparegué a les cascades de Reichenbach. Aquesta era la versió que Watson donava l'any 1891, ratificada per l'escrupolosa biografia de Baring-Gould. De tota manera, als darrers anys de la seva vida —internat amb artritis aguda a una residència de vells—, Watson va decidir contar tota la veritat: per sort, a Nicholas Meyer li

pernava els detalls de la temàtica Victòria a la paret del "living-room". Auden diu que Holmes és l'individu excepcional que viu en estat de gràcia perquè és un geni amb la curiositat científica elevada al "status" de passió heroica. Després de resoldre qualsevol enigma criminal queia en una malenconia impenetrable i tocava el violí o prenia cocaïna.

Prototipus existencial

Si "El problema final" havia estat una mentida piadosa de Watson —una mentida que aconseguí enganyar Conan Doyle, el seu agent literari— Meyer ens feia saber que Moriarty no era cap geni del crim sinó el professor de matemàtiques del jove Sherlock. Si

obidors de la cultura i de la contemporània): Holmes tocà el violí un vals de Viena mentre la família Freud i Watson ballen, embriuxats per la música. De sobte, Holmes i Freud hauran de solucionar l'enigma d'un entremaliat cas de suplantació. És una carrera contra rellotge que —duïta a terme amb èxit— pot retardar l'escatol d'una conflagració europea. Vet aquí un final feliç que contrasta amb l'esgarrifosa confessió de Holmes al Dr. Freud en la darrera sessió d'hipnosi, una revelació que posa els pèls de punta al lector més indiferent.

Aleshores Watson torna sol a Londres. Holmes havia pres la decisió de quedar al continent i recuperar-se del tot. Esdevingué un violinista anomenat Sigerson. A Montenegro coincideix amb Irene

Adler —recordi's "Un escàndol a Bohèmia"—, l'única dona que mai admirà. La trobada tingué conseqüències: el fill d'Irene i Sherlock és ara un dels millors detectius de Nova York. Holmes viatja per Pèrsia i visita la Meca abans d'aparèixer de bell nou a Londres. A partir d'aleshores, la història és de domini públic: foren altres deu anys de lluita contra el crim, abans de retirar-se al camp per dedicar-se a l'apicultura i escriure el seu manual de detectius, encara avui tan famós i útil. El ioga —que havia estudiat al Tibet— i la geleca reial, li permeten arribar amb plenitud de facultats a la segona guerra mundial i els seus serveis foren molt útils per a Anglaterra. Morí l'any 1957, amb cent tres anys d'edat.

Ens dolgué saber que Watson havia enganyat els lectors amb la primera versió d'"El problema final" però no perdrem l'esperança de descobrir més manuscrits —de fet, Nicholas Meyer va trobar-ne algun més—. Tendran un valor incalculable perquè Holmes és el superdetectiu de tots els temps, un heroi de la ciència de la deducció. Els historiadors de la literatura no gosen incloure aquestes aventures als seus manuals però Holmes és un prototipus existencial inoblidable i permanent: com Mr. Teste, duïa a l'extrem les possibilitats de la raó humana, arriscant la pròpia integritat emocional. Per molts anys serem irregulars de Baker Street.

VALENTÍ PUIG

TOT envelleix, persones, idees i coses, i no val pas la pena de fer-ne un drama. Al contrari: em sembla patètic resistir-se a acceptar-ho, com les velles dames que pretenen empresonar la joventut entre parets de maquillatge, o els ancians senyors que recorren a les tintures capil·lars, als postissos i a la invenció de gestes amoroses per demostrar que estan en plena forma. És una lluita en va, perduda per endavant, intents desesperats d'aferrar-se a claus que cremen.

Pel que fa a les idees, la resistència també va més enllà dels límits raonables, perquè és lògic i convenient que evolucionin. Crec que no és que hi hagi una crisi de les ideologies, sinó que patim una insuficiència de la capacitat col·lectiva d'anar-les adaptant als tombants d'època. En alguna ocasió he dit (i cometo la impertinència de repetir-ho) que ens convindria redefinir què vol dir actualment ésser de dretes o d'esquerres, so-

cialista o comunista, quin significat té —ara— ésser conservador, activista del progrés o partidari de les mans de ferro. Semblen preguntes absurdes, tothom està segur de tenir a punt les respostes adequades, però el fet és que una desorientació creixent ens pertorba la coherència. Hi ha partits obreristes que en la seva gestió de govern satisfan més els banquers i els empresaris que no pas els sindicats, i organitzacions tirant a conservadores que obtenen una votació considerable en els cinturons industrials. Potser ja està bé que sigui així, però cal convenir que desconcerta.

L'art, en general, participa d'aquesta crisi. N'hem creat un de pobre i l'hem posat només a l'abast dels rics, com si fos pensat per a l'ús exclusiu de les classes molt

benestants. Qui sap si una visió decorativa de la pobresa, dedicada a ornamentar residències de luxe, no ajuda a ressaltar l'opulència.

I ara que parlem d'art i ja que he començat referint-me a l'envelliment, voldria dir que en aquest camp tampoc no acabem de trobar-hi la jeia. Disfressem aquesta mancança amb el nom màgic d'avantguardisme, i això origina militants gairebé fanàtics. Conec persones que es van declarar avantguardistes quan tenien vint anys i mantenen en la seva senectut els models i els preceptes de l'avantguarda dels seus anys joves. Em permeto de recordar, en aquest punt, que el cubisme i el futurisme tenen la venerable edat de vuitanta anys, i que l'art abstracte és molt més antic, probablement anterior al paleolític, tot i

que el dret a una denominació d'origen li fou concedit l'any 1931, pel grup parisenc "Abstraction-Creation". De manera que tampoc no es pot dir que sigui un vol de primera volada.

Una colla d'afiliats secundaris han anat a parar en els esmentats doïls principals, sense superar-ne la fortuna. Fer-ne la llista no aclariria gran cosa. El qualificatiu d'avantguarda ho engloba tot, gairebé ho sacrilitza, i vet aquí que hem arribat on som, amb uns activistes fanàtics que es reserven la facultat d'excomunicar o de consagrar. El mal és que no es pot ésser "avantguardista de tota la vida", perquè l'avantguarda ha d'ésser una qüestió de cada darrer instant. Com a actitud o caient de caràcter, és summament respectable, però com a panacea universal i perma-

Ens empaita l'ahir

nent falla, és com una mena de pegat.

Tot això m'ho han suggerit uns quants fets d'actualitat, de signe molt divers. Un d'ells ha estat l'afumet olímpic que, segons frase afortunada de Josep Pernaú sembla un gos esclafat per una màquina aplanadora. Això, per una mascota que en un dels seus aprofitaments mercantils s'ha de convertir en tridimensional, és un terrible contratemps: caldrà trobar la manera d'inflar-la, la qual cosa, ja que és un animal del país, l'exposa a desmereïment. La frase catalana "inflar el gos" indica futilitat, un intent de convertir el no-res en alguna cosa, a base d'aire.

Els defensors de la mascota afirmen que els agrada perquè és un disseny d'avantguarda. És un recurs salvador que ho justifica tot, un cataplasma miraculós. En fi: és allò que deïem...

PERE CALDERS

absolut dels anacronismes. I que ell concebia com a progrés social és avui una utopia obsoleta. I l'únic que es podrà considerar com a tal progrés és que la segona mena no estigui composta només per hipotètics intel·lectuals que confonen la política amb l'apinisme i la cultura amb el pati (particular) de casa. Les confusions que, a més de ridícules, resulten extremament antiestètiques i penoses als ulls d'aquells que, sense carnet ni independències fictícies, es passen pels peus bres vivents en que es concreta la vida cultural i social, i que con si es passegessin per un zoo zoològic ple de bèsties putrefactes.

La progressiva descomposició de la concepció clàssica de l'intel·lectual es fa singularment palesa en èpoques pre-electorals. I aquesta descomposició se sol traduir en una desagradable agressió olfactiva. Des d'ara fins a les eleccions hi haurà moltes coses que faran olor de podrit Catalunya.

Es tracta d'una realitat ineluctable.

Es inútil lluitar contra el destí i caldrà tapar-se el nas amb estoïcisme. Però, si més no, per bé que la politització del debat cultural sembli un fet indefugible, seria d'agraït que els endurits teixits d'aquest escleròtic debat necessessin com a penjadors de llengües irrisor dels nostres hàbitats i grimpsadors dels nostres tasmes domèstics.

JOSEP MARIA RUIZ SIMÓ

Ferías de negocios